

206: Kaporalı Satış

Tarık Ebu Abdullah

8 Ağu, 2017

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Selamun aleykum hocam, Kapora yakmanın hükmü nedir? Anlaşılan tarih geçtiği halde satış gerçekleşmemiş ise kapora olarak alınan para helal olur mu?

CEVAP

Aleykum selam ve rahmetullahi ve berekatuhû. Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'a, salât ve selam efendimiz Rasûlullah'a, ehli beytine, ashabına ve yolunu takip eden mü'minlere olsun.

Kaporalı satış hususunda ulema ihtilaf etmiştir. Mutlak cevaz vermeyenler, mutlak cevaz verenler ve şartlı cevaz verenler vardır.

İmam ibni Abdu'l-Ber (*rahimehullah*) "Temhid" inde şöyle der: "Malik, eş-Şafii, es-Sevri, Ebu Hanife, el-Evzai ve el-Leys gibi birçok Hicazlı ve Iraklı fukahanın görüşüne göre kaporalı satış batıldır çünkü kumar, aldatma ve karşılıksız mal edinme içermektedir. Ama ibni Sirin, Mucahid, Nafi bin Abdulharis ve Zeyd bin Eslem'den cevaz verdikleri rivayet edilmiştir."

Ayrıca ibni Kudame (*rahimehullah*) Muğni'sinde ibni Abbas ve el-Hasan'nın da cevaz vermediklerini zikreder.

İmam Ahmed ve ashabının çoğu ise kaporalı satışa cevaz vermişlerdir.

Cevaz vermeyenlerin dayanakları İmam Malik, İmam Ahmed, İmam Ebu Davud ve İmam ibni Mace (*rahimehumullah*)'ın tahriç ettikleri şu hadistir:

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ
بَيْعِ الْعُرْيَانِ

Amr bin Şuayb'tan, babasından, dedesinden nakledildiğine göre **"Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) kaporalı satış nehyetmiştir."**

Cevaz verenlerin dayanakları:

Bir: Cumhurun delil getirdikleri hadisın zayıf olması ve bunun dışında kaporalı satışın haramlığını ifade eden bir delilin bulunmamasıdır.

İki: Sahabe fetvasıdır. İmam el-Esrem (*rahimehullah*)'ın kendi senediyle rivayet ettiğine göre Nafi bin Abdulharis, Safyan bin Umeyye'den Ömer (*radiyallahu anhu*)'nun hapisane olarak kullanacağı bir evi 4.000 dirhem karşılığında satın aldı. Eğer Ömer (*radiyallahu anhu*) kabul ederse akit geçerli

olacaktı ama şayet kabul etmezse 4.000 dirhemden 400 dirhem Safvan'a ait olacaktı. Ömer (*radıyallahu anhu*)'ya sorulduğunda kabul etti. El-Esrem (*rahimehullah*) şöyle dedi: "Ahmed'e "Senin de görüşün bu mudur?" dedim. Bana "Ne diyeyim! O Ömer (*radıyallahu anhu*)'dur" dedi. Ve **"Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) kaporalı satışı nehyetmiştir"** hadisini kendisine sorduğunda "o bir şey değildir (*zayıftır*)" demiştir.

Bu kıssayı İmam Buhari (*rahimehullah*) de Sahih'inde taliken rivayet etmiştir.

Üç: İmam Abdurezzak ve İmam ibni Ebu Şeybe rahimehumallah'ın Zeyd bin Eslem (*rahimehullah*)'tan tahriç ettikleri mürsel rivayettir. Zeyd bin Eslem (*rahimehullah*) şöyle diyor: "Rasûlallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'e kaporalı satış sorulduğunda helal olduğunu buyurdu."

Hulasa:

Zeyd bin Eslem hadisi mürseldir ve senedinde metruk, zayıf raviler vardır. Dolayısıyla hüccet değildir.

Amr bin Şuayb hadisine gelince kaporalı satışa cevaz verenler senedinde inkitanın (*kopukluğun*) olmasından veya hadisin muttasıl senetlerinde bazı ravilerin zayıflığından ötürü hadise zayıf hükmünü verip hüccet kabul etmemişlerdir. Hadisin değişik rivayet yolları var ve her biri İmam es-Sanani (*rahimehullah*)'ın dediği gibi hakkında konuşulmuştur. Ancak yine de hadisin itibar yönü vardır. Çünkü birincisi varit değişik rivayet yolları birbirilerini güçlendirmektedir ve ikincisi bazı rivayet yolların hasen olma ihtimali de vardır. Ama her halde hadis tartışılan bir hadistir ve binaen aleyh hüccet olmaz.

Konuda sabit olan sadece Ömer (*radıyallahu anhu*)'nun fetvasıdır. Bunun için İmam Ahmed (*rahimehullah*) görüşüne bunu delil getirmiştir. İmam (*rahimehullah*)'ın dediği gibi "Ne diyeyim! O Ömer (*radıyallahu anhu*)'dur."

Çünkü Rasûlallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) Hulefa-i Raşid'inin yolunu izlemeyi emretmiştir. Ve aralarında Ebu Bekir ve Ömer (*radıyallahu anhu*)'yı tavsiye etmiştir. Muhakkak ki İmam Ömer bin Hattab (*radıyallahu anhu*)'nun fetvası ondan sonra gelen imamların fetvasından evladır.

Binaen aleyh derim ki:

Bir: Satış kaporasız yapmak en doğru olandır.

İki: Müşteri malı garantilemek istiyorsa ve almadığı takdirde satıcı kaporayı

iade edecekse kaparo vermekte ittifak ile bir beis yoktur.

Üç: Kaporalı satış yapıldığı takdirdeki Ömer (*radiyallahu anhu*) ve Mucahid, ibni Sirin ve Şurayh gibi tabiinden ve onlardan sonra gelen birçok imamlar kaporalı satışa cevaz vermişlerdir- evla olan satıcının müşterinin malı almadığından ötürü meydana gelen bir zarar yoksa kaporayı iade etmesidir. Şayet bir zarar meydana gelmişse zararın miktarı kadar kaporadan karşılayıp artanı iade etmesidir. Şayet zarar ancak kaporanın tümüyle kapatılacak bir miktardaysa kaporanın tümünü almasında inşallah bir beis yoktur. Allah-u Alem.

Allah'a hamd ve Rasûlü Muhammed'e salât ve selam olsun. Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.